

Андрій Нискогуз

Любий читачу! Не знаю, хто ти... Хлопець? Чи дівчина? Юний, чи вже в літах? Щасливий, чи розгублений на вулицях мегаполісу, ім'я якому світ?... Не знаю. Але знаю напевно, що маєш у найглибших закапелках свого «я» щось потаємне, навіть священне... І висловити це важко, а мабуть, неможливо. Знаю, що ти, я і всі ми – глечики (пор. 2 Кор 4,7), всередині яких криється клаптик паперу, а на ньому – унікальне Слово. У кожного – своє, рідне, неповторне. Але записане рукою єдиного Автора. І це нас єднає, як єднаються картини одного і того ж митця. Всі вони попри свою неповторність – творіння одних рук. Тому несуть на собі стиль Автора. І всі ми прагнемо поділитися цим Словом з іншими, бо знаємо його лише ми і його Автор...

Наше сьогодні багате на галас реклами і писк моди, гучні кличі на боротьбу за виживання і крик відчаю й болю. Гармидер – скрізь... Але найважливішого – Слова, прихованого в наших глечиках, – не чути, бо воно трепетно внутрішнє, інтимне. Його не прокричиш. Не продекламуєш. А тільки прошепочеш... Бо лише той, хто навчився чути шепіт, зрозуміє оте «слово в глечикі» .

Книга, про яку сьогодні запрошую вас побесідувати, любий читачу, розповідає про Глечик, який не побоявся прошепотіти свого слова, і воно прокотилося могутньою хвилею пісні, пронизало весь світ, людство й долинуло до вух Гончара, Який зліпив нас глечиками, поклавши на дно клаптик паперу з прихованим Словом. Хто цей сміливець з могутнім шепотом і в чому таємниця його почутості?

Йтиме мова про особу святого Франциска Асизького в однойменному творі англійського письменника, християнського апологета і журналіста Г.К. Честертона (1874-1936). Автор «Святого Франциска Асизького» (Chesterton G. K. St. Francis of Assisi, London, 1923) більше відомий нам своїми детективними історіями про о. Бравна, а от з його неперевершеними богословськими творами «Вічна людина» (ця книга стала ключовим поштовхом до навернення в християнство ще тоді молодого атеїста К. С. Люїса – автора всесвітньо відомих «Хронік Нарнії»), «Святий Тома Аквінський», «Ортодоксія» тощо знайома, на жаль, лише жменька честертоніюлів.

Франческо Бернардоне (св. Франциск) – уродженець міста Асиз XIII ст. (суч. Італія). Юнак покидає ще в молодому віці дім батька, багатого купця, зрікшись всього, чим

володів, і стає «братом меншим», який за євангельським ідеалом в блаженському плащі, в убогості, чистоті та послуші мандрує Італією, проповідуючи «благу вість». «Віра великих містиків подібна не до теорії, а до закоханості, закоханості у красу світу й красу духа», – писав Честертон. Франциск любив Бога, любив людей і світ. Був неначе закоханий трубадур, що готовий для своєї дами стерпіти холод зими і темінь ночі, скитаючись в пошуках своєї милої. Він спрагло шукав не ідеї, але «обличчя» свого Улюбленого, а тому з трепетом і захопленням добачав його образ в кожній людині й у кожному творінні. Сонце називав він «сестричкою», місяць – «братиком», а звірі для нього були близькими приятелями. Лютого вовка, що дошкуляв одному селищу, лагідно усмирив. Спілкувався з пташками, бо й сам був окрилений Тим, що «дбає про кожного горобця» (пор. Мт 6, 26-29). Він всіх їх розумів, всім співчував.

І це не просто мила давня казочка для дітей. Зовсім ні. Просто святий вмів чути шепіт, записаний «на клаптику паперу» на дні кожного творіння. Для нього не було багатих чи бідних, володаря чи раба, освіченого чи неграмотного. З однією і тією ж ввічливістю та відвагою він звертався як до жебрака, так і до заможного, як до князя сарацинів-мусульман (прагнучи навернути ісламський світ), так і до Петрового намісника (аби затвердив офіційно новий рух францисканців). Його напоумляюче й любляче слово загасило війну між ворогуючими феодалськими князівствами. Навіть останні покидьки й злочинці відчували в ньому живе Слово. Слово ж його було дієвим, а дії промовистими. Але як? – То бесіда з Тим, Хто вкладає в кожного слово, зробила його неймовірно чуйним. Він належав до того типу святих, які відмовляються за окремим деревом бачити ліс, за кожною людиною усе людство. Кожен є унікальним, навіть неповторно важливим.

Ми часто страждаємо від того, що інші відмовляються почути наше слово, в якому вписані наші болі, потреби, сподівання і радість. Св. Франциска теж спершу мало хто розумів. Здебільшого цього святого містика не сприймали, він же приймав усіх. Не раз його називали божевільним, диваком, він же кожного шанував як найдостойнішого царя, дитину Божу. Це б до Франциска дуже пасували слова з іншого твору Честертонна: «Є великі люди, які змушують усіх почуватися маленькими. Але насправді велика людина – котра змушує кожного почуватися великим». В той час, коли наші серця не раз сковує лід зачерствіння і байдужості до інших, Святий настільки проймався болем світу та стражданнями Спасителя, що божественне світло пронизало його долоні та стопи, нагородивши ранами Розп'ятого. Дар цей ще більше впокорив «брата меншого» (так св. Франциск називав себе та інших братів по чину). Бо «святий не може глядіти на інших зверхньо: він у присутності Вишнього».

Коли відчуваєшся непочутим, відкинутим, нікого не суди. Лише згадай уривок досить популярної молитви св. Франциска: «Боже, дай мені силу не шукати розуміння від інших, але інших розуміти, не прагнути бути любленим, але інших любити, нести радість туди, де сумно, а світло – де панує темрява». Тут ключ до істинного щастя: «природню радість осягнеш лише тоді, коли прогледжуєш у ній радість надприродню». Забувши себе, себе здобудеш; життя своє віддаючи, його ж отримаєш.

Стоїмо на роздоріжжі, перед нами два шляхи. Один провадить тих, які, шукаючи розуміння від інших, приречені довіку нарікати на світ, на погоду, на сусідів, на політиків... Другий шлях, яким простував св. містик з Асичу, провадить до справжньої радості, яка розриває мури власного «я» і дарує крила, аби ними злінути до інших глечиків, що тихо шепочуть про свого Автора, Який уклав у них клаптик паперу зі Своїм Словом. Чи

повзати багновинням егоцентризму, чи злетіти в небесну вись чуйності – обирати тільки тобі. А крил вистачить на всіх...

Андрій НИСКОГУЗ. Святий, що молився до Сонця // СЛОВО № 4 (68) 2016-2017